

Roll No.

143/A

Total No. of Questions : 20]

[Total No. of Printed Pages : 8

SS

2037

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

BUSINESS ECONOMICS AND QUANTITATIVE METHODS-II

(Commerce Group)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 65

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 143/A ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । (ਭਾਗ-ੳ, ਭਾਗ-ਅ, ਭਾਗ-ੲ, ਅਤੇ ਭਾਗ-ਸ) ।

(v) ਭਾਗ-ੳ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

(vi) ਭਾਗ-ਅ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਤੋਂ ੪ ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 5-10 ਲਾਇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

(vii) ਭਾਗ-ੲ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਤੋਂ 17 ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਕੋਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 15-20 ਲਾਇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ ।

(viii) ਭਾਗ-ਸ : ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 18-20 ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 3-5 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

(ix) ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ।

(x) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ । ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਭਾਗ-ੳ

1. (ੳ) ਮਧਿਕਾ ਲੜੀ ਨੂੰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਹੈ । 1

(ਅ) ਪੂਰਨ ਸਹਿਸੰਬੰਧ ਦਾ ਕੀ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(i) -3 ਜਾਂ 3 (ii) 0 (iii) 0 ਜਾਂ 1 (iv) -1 ਜਾਂ 1 1

(ੲ) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਕੀ ਹੈ ? 1

(ਸ) ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

(i) ਕਰੰਸੀ (ii) ਆਦੇਸ਼ ਮੁਦਰਾ (iii) ਨਿਆਸ ਮੁਦਰਾ (iv) ਸਾਰੇ 1

143/A-SS

[Turn over

(2)

(ਹ) ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(i) ਕਰੰਸੀ ਦਰ (ii) ਵਟਾਂਦਰਾ ਨੀਤੀ (iii) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾਂ ਦਰ (iv) ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ 1

ਭਾਗ-ਅ

2. ਗਣਿਤਕ ਔਸਤ ਦੇ ਗੁਣ ਲਿਖੋ । 2
3. ਬਾਉਲੇ ਦੇ ਵਿਸਮਤਾ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2
4. ਸੂਚਕ-ਅੰਕ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ । 2
5. ਪ੍ਰਤੀਪਗਮਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ । 2
6. ਦੋ ਖੇਤਰੀ-ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਬਚਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਚਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀ ਹੈ ? 2
7. ਅਣਇਛਤ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ ? 2
8. ਬੈਂਕ ਦਰ ਕੀ ਹੈ ? 2

ਭਾਗ-ਬ

9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਮਧਿਕਾ ਗਿਆਤ ਕਰੋ :

ਅੰਕ :	100	150	80	200	250	180
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ :	24	26	16	20	6	30

10. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਰਲ-ਪੀਅਰਸਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਵਿਸਮਤਾ ਗੁਣਾਂਕ ਕਢੋ :

ਆਮਦਨ :	5	10	15	20	25	30	35	40
ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ :	26	29	40	35	26	18	14	12

11. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਰਲ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੀ ਸਰਲ ਔਸਤ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਕ-ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ :

ਵਸਤੂਆਂ	ਕੀਮਤ 2012	ਕੀਮਤ 2015
A	152	193
B	110	95
C	130	175
D	250	650
E	80	50

12. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਪਗਮਣ ਸਮੀਕਰਣ Y ਦੀ X ਉੱਤੇ ਬਣਾਓ :

X	6	2	10	4	8
Y	9	11	5	8	7

13. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :

(ੳ) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ

(ਅ) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ

- (i) ਨਿਜੀ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ = 1,00,000
- (ii) ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ = 12,500
- (iii) ਕੁਲ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ = 2,500
- (iv) ਨਿਰਯਾਤ = 6,000
- (v) ਆਯਾਤ = 9,000
- (vi) ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ = 750
- (vii) ਘਿਸ਼ਾਵਟ = 400

143/A-SS

(3)

14. ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 4
15. ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਕੰਮ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? 4
16. ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? 4
17. ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? 4

ਭਾਗ-ਸ

18. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਪ ਵਿਚਲਣ ਤੇ ਔਸਤ ਕਢੋ :

ਆਕਾਰ :	0-4	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24	24-28
ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ :	4	20	10	5	4	3	2

ਜਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਰਲ-ਪੀਅਰਸਨਜ਼ ਦੀ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਗਿਆਤ ਕਰੋ :

ਰੋਲ ਨੰ. :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕ :	78	36	98	25	75	82	90	62	65	39
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕ :	84	51	91	60	68	62	86	58	53	47

19. ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਧੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? 6

ਜਾਂ

ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ ? 6

20. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਸਪੀਅਰ ਅਤੇ ਫਿਸ਼ਰ ਦਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ :

ਵਸਤੂਆਂ	ਆਧਾਰ ਸਾਲ		ਚਾਲੂ ਸਾਲ	
	ਕੀਮਤ	ਮੁੱਲ	ਕੀਮਤ	ਮੁੱਲ
A	5	20	8	240
B	7	91	10	140
C	9	81	12	120
D	6	60	8	96

ਜਾਂ

ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 6

(Hindi Version)

- ਨੋਟ : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड **143/A** अवश्य लिखें।
- (ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।
- (iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।
- (iv) प्रश्न पत्र को चार भागों में बाँटा गया है। (भाग-क भाग-ख, भाग-ग, और भाग-घ)।
- (v) भाग-क : में प्रश्न नं. 1 होगा, इसके 5 भाग होंगे प्रत्येक भाग 1 अंक का होगा, इनका उत्तर 1-15 शब्दों में लिखो।
- (vi) भाग-ख : में प्रश्न नं. 2 से 8 तक होंगे, प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का होगा, इनका उत्तर 5-10 लाइनों में लिखें।
- (vii) भाग-ग : में प्रश्न नं. 9 से 17 तक होंगे, प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का होगा, इनमें से कोई 7 प्रश्न करें, इनका उत्तर 15-20 लाइनों में लिखें।

143/A-SS

[Turn over

- (viii) भाग-घ : में प्रश्न नं. 18 से 20 तक अन्दरूनी विकल्प वाले होंगे, प्रत्येक प्रश्न 6 अंक का होगा, इनका उत्तर 3-5 पन्नों में लिखें।
- (ix) जरूरत के अनुसार चित्र बनाएं।
- (x) साधारण गणक (Calculator) का प्रयोग करने की आज्ञा है। परीक्षार्थी अपना गणक परीक्षा भवन में लेकर आये। उनको एक दूसरे से माँगने की अनुमति नहीं होगी।

भाग-क

1. (क) माध्यिका लड़ी को भागों में बाँटती है। 1
- (ख) पूर्ण सह-सम्बन्ध का मूल्य होता है : 1
- (i) -3 या 3 (ii) 0 (iii) 0 या 1 (iv) -1 या 1 1
- (ग) बाज़ार कीमत पर कुल राष्ट्रीय उत्पाद क्या है ? 1
- (घ) मुद्रा को सरकारी आदेश प्राप्त होते हैं इसीलिये इसे कहते हैं। 1
- (i) करेंसी (ii) आदेश मुद्रा (iii) न्यास मुद्रा (iv) सभी 1
- (ङ) दो देशों की मुद्रा के विनिमय मूल्य को कहा जाता है। 1
- (i) करेंसी दर (ii) विनिमय नीति (iii) विदेशी विनिमय दर (iv) विदेश नीति 1

भाग-ख

2. गणितीय औसत के गुण लिखो। 2
3. बाउले के विषमता-गुणांक की विशेषताएं लिखो। 2
4. सूचक-अंक की विशेषताएं लिखो। 2
5. प्रतीपगमन विश्लेषण के उद्देश्य लिखो। 2
6. दो क्षेत्रीय मॉडल में बचतों के बगैर आय का चक्रीय बहाव लिखो। 2
7. अनैच्छिक बेरोज़गारी क्या है ? 2
8. बैंक दर क्या है ? 2

भाग-ग

9. निम्नलिखित आंकड़ों से माध्यिका ज्ञात करो :

अंक :	100	150	80	200	250	180
विद्यार्थियों की गिनती :	24	26	16	20	6	30

10. निम्नलिखित आंकड़ों से कार्ल पियर्सन की विधि द्वारा विषमता गुणांक ज्ञात करो :

आय :	5	10	15	20	25	30	35	40
मजदूरों की संख्या :	26	29	40	35	26	18	14	12

11. निम्नलिखित आंकड़ों से सरल सामूहिक विधि और कीमत अनुपात की सरल औसत विधि द्वारा सूचक अंक ज्ञात करें :

वस्तु	कीमत 2012	कीमत 2015
A	152	193
B	110	95
C	130	175
D	250	650
E	80	50

(5)

12. निम्नलिखित आंकड़ों से प्रतीपगमन समीकरण Y को X के ऊपर बनाएं।

X	6	2	10	4	8
Y	9	11	5	8	7

4

13. निम्नलिखित आंकड़ों के आधार पर गणना करें :

(क) बाजार मूल्य पर कुल राष्ट्रीय उत्पाद

(ख) बाजार मूल्य पर शुद्ध राष्ट्रीय उत्पाद

(i) निजी उपभोग खर्च	=	1,00,000
(ii) सरकारी उपभोग खर्च	=	12,500
(iii) कुल पूंजी निर्माण	=	2,500
(iv) निर्यात	=	6,000
(v) आयात	=	9,000
(vi) विदेशों से शुद्ध साधन आय	=	750
(vii) हास (Depreciation)	=	400

4

14. औसत उपभोग प्रवृत्ति क्या है ? चित्र सहित व्याख्या करो।

4

15. मुद्रा के प्राथमिक कार्य कौन-से हैं ?

4

16. राजस्व प्राप्तियों और पूंजीगत प्राप्तियों में क्या अन्तर है ?

4

17. व्यापार शेष और भुगतान शेष में क्या अन्तर है ?

4

भाग-घ

18. निम्नलिखित आंकड़ों से प्रमाप विचलन और औसत ज्ञात करो :

आकार :	0-4	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24	24-28
खेतों की संख्या :	4	20	10	5	4	3	2

अथवा

निम्नलिखित आंकड़ों से कार्ल पियर्सन्ज़ की विधि द्वारा सह-सम्बन्ध ज्ञात करो :

रोल नं. :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
हिन्दी में अंक :	78	36	98	25	75	82	90	62	65	39
पंजाबी में अंक :	84	51	91	60	68	62	86	58	53	47

6

19. उत्पाद विधि द्वारा राष्ट्रीय आय को कैसे मापा जा सकता है ?

अथवा

सरकारी बजट क्या है ? इसके क्या उद्देश्य हैं ?

6

20. निम्नलिखित आंकड़ों से लैस्पीयर और फिशर का सूचक अंक ज्ञात करें :

वस्तुएं	आधार वर्ष		चालू वर्ष	
	कीमत	मूल्य	कीमत	मूल्य
A	5	20	8	240
B	7	91	10	140
C	9	81	12	120
D	6	60	8	96

अथवा

व्यापारिक बैंकों के कौन-कौन से कार्य हैं ?

6

143/A-SS

[Turn over

(English Version)

- Note :** (i) You must write the subject-code/paper-code **143/A** in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialized as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) Question paper has been divided into 4 parts. **Section-A, Section-B, Section-C and Section-D.**
- (v) **Section-A :** will consist of question no. 1 having 5 parts of one mark each. Answer should be in 1-15 words.
- (vi) **Section-B :** will consist of question no. 2 to 8 of two marks each. Answer should be in 5 to 10 lines.
- (vii) **Section-C :** will consist of question no. 9 to 17. Each question carries 4 marks. Answer should be in 15-20 lines. Attempt any 7 questions from this section.
- (viii) **Section-D :** will consist of question no. 18 to 20 having internal choice. Each question carries 6 marks. Answer should be in 3-5 pages.
- (ix) Make diagrams where necessary.
- (x) The use of non programmable simple calculator is allowed. The student should bring their own calculator in the examination hall. No borrowing will be permitted.

Section-A

1. (a) Median divides the series into parts. 1
- (b) What is the value of perfect correlation ? 1
- (i) -3 or 3 (ii) 0 (iii) 0 or 1 (iv) -1 or 1
- (c) What is gross domestic product at market price ? 1
- (d) Money has general acceptability by govt. so it is called 1
- (i) Currency (ii) Legal tender money
- (iii) Fiat money (iv) All
- (e) The exchange value of money between two countries is called 1
- (i) Currency rate (ii) Exchange policy
- (iii) Foreign exchange rate (iv) Foreign policy

Section-B

2. Write the merits of arithmetic mean. 2
3. Explain the characteristics of coefficient of skewness as given by Bowley. 2
4. What are the characteristics of index number ? 2

143/A-SS

5. Write the objectives of regression analysis. 2
6. Explain circular flow of income in two sector economy without saving. 2
7. What is involuntary unemployment? 2
8. What is bank rate? 2

Section-C

9. Calculate median from the following data

Marks :	100	150	80	200	250	180
No. of students :	24	26	16	20	6	30

4

10. Calculate coefficient of skewness by Karl-Pearson's method

Income :	5	10	15	20	25	30	35	40
No. of labourers :	26	29	40	35	26	18	14	12

4

11. Calculate index number by simple aggregative method and simple average of price relative.

Commodities	Price 2012	Price 2015
A	152	193
B	110	95
C	130	175
D	250	650
E	80	50

4

12. Find regression equation Y on X from the following data

X	6	2	10	4	8
Y	9	11	5	8	7

4

13. Calculate from the following data :

(a) Gross national product at market price and

(b) Net national product at market price

(i) Private consumption expenditure	=	1,00,000
(ii) Govt. consumption expenditure	=	12,500
(iii) Gross capital formation	=	2,500
(iv) Exports	=	6,000
(v) Imports	=	9,000
(vi) Net factor income from abroad	=	750
(vii) Depreciation	=	400

4

(8)

14. What is average propensity to consume ? Explain with diagram. 4
15. What are the primary functions of money ? 4
16. What is the difference between revenue receipt and capital receipt ? 4
17. What is the difference between balance of payment and balance of trade ? 4

Section-D

18. Calculate standard deviation and mean from the following data.

Size :	0-4	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24	24-28
No. of farms :	4	20	10	5	4	3	2

or

Calculate correlation by Karl-Pearson's method from the following data

Roll no. :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Marks in Hindi :	78	36	98	25	75	82	90	62	65	39
Marks in Punjabi :	84	51	91	60	68	62	86	58	53	47

19. How will you measure national income by product method ?

or

What is govt. budget ? What are its objectives ?

20. Calculate index number by Laspeyres and Fisher method from the following data.

Commodities	Base year		Current year	
	Price	Value	Price	Value
A	5	20	8	240
B	7	91	10	140
C	9	81	12	120
D	6	60	8	96

or

Explain the functions of commercial banks.

143/A-SS